

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
PAREIGŪNŲ IR KARIŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ
ĮSTATYMO NR. I-693 1, 3, 6 ir 16 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos Seimui 2007 m. sausio 18 d. priėmus *Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą Nr. X-1027* ir 2020 m. sausio 14 d. priėmus *Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-639 1, 3, 6, 7, 12, ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2789*, kuriuo suteikta teisė gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją tik atitinkamai grupei Lietuvos Respublikos muitinės (toliau – muitinė) pareigūnų, šiuo metu teisę į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją turi tik muitinės mobiliųjų grupių pareigūnai, muitinės postų pareigūnai ir muitinės pareigūnai, atliekantys kriminalinę žvalgybą ir (arba) ikiteisminį tyrimą bei vidaus tarnybos (muitinės) pareigūnai 2019 m. sausio 1 d. tarnavę muitinėje.

Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-639 1, 3, 6 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siekiama panaikinti Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo nuostatas pažeidžiančias lygiateisiškumo ir teisingumo principus skiriant pareigūnų valstybines pensijas ir užtikrinti vienodas garantijas visiems Lietuvos Respublikos pareigūnams lyginant su kitų vidaus tarnybos sistemos pareigūnų socialinėmis garantijomis.

Įstatymo projekto pagrindinis uždavinys – visiems Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnams, tarnavusiems muitinėje, suteikti teisę gauti pareigūnų valstybines pensijas nuo tarnybos muitinėje statutinio pareigūno pareigose pradžios kaip ir kitų tarnybų statutiniams pareigūnams.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatoriai – Lietuvos Respublikos Seimo nariai Tomas Tomilinas ir Edmundas Pupinis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymas numato, kad teisę į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją turi tik muitinės mobiliųjų grupių pareigūnai, muitinės postų pareigūnai ir muitinės pareigūnai, atliekantys kriminalinę žvalgybą ir (arba) ikiteisminį tyrimą ir vidaus tarnybos pareigūnai. Tarnybos laikas pensijai skirti muitinės sistemoje (išskyrus tarnybos laiką muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atliekant kriminalinę žvalgybą ir (arba) ikiteisminį tyrimą) iki 2018 m. gruodžio 31 d. įskaitomas tik tuo atveju, jeigu 2019 m. sausio 1 d. vidaus tarnybos sistemos pareigūnas tarnavo muitinės sistemoje. Likusieji buvę Lietuvos Respublikos muitinės pareigūnai, kurie įgyvendinant Lietuvos Respublikos tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statuto 2 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1383 (įstatymu pakeista muitinės pareigūno sąvoka ir nustatyta sąvokos neatitinkančių muitinės pareigūnų perkėlimo į karjeros valstybės

tarnautojus tvarka) buvo perkelti į karjeros valstybės tarnautojų pareigas arba iš tarnybos buvo atleisti iki 2018 m. gruodžio 31 d., teisės gauti pareigūno valstybinę pensiją neturi.

Įstatymo projektu taisoma Įstatymo leidėjo 2007 metais padaryta klaida, kai muitinės pareigūnus įtraukus į pareigūnų valstybinių pensijų sistemą, valstybinė pensija buvo numatyta ne visiems statutiniamis muitinės pareigūnams, o tik muitinės mobiliųjų grupių ir muitinės postų pareigūnams ir muitinės pareigūnams, atliekantiems kriminalinę žvalgybą ir (arba) ikiteisminį tyrimą. Tokiu būdu dalis muitinės pareigūnų buvo diskriminuojami, nes visų muitinės pareigūnų tarnybą reglamentavo tas pats *Tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statutas*, jiems buvo taikomi tie patys reikalavimai ir apribojimai, tačiau jokioje kitoje statutinėje tarnyboje, išskyrus muitinę, pareigūnai nebuvo skirstomi į gaunančius pareigūnų valstybinę pensiją ir negaunančius. Pažymėtina, kad muitinėje – vienintelėje iš visų vidaus tarnybos sistemos institucijų, teisę į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją turėjo tik dalis statutinių pareigūnų. Tokiu būdu susiklostė neteisinga situacija, kai tas pačias arba labai panašias funkcijas atliekantiems pareigūnams skirtingose statutinėse tarnybose buvo numatytos skirtingos socialinės garantijos.

Dabartinis teisinis valstybinių pensijų reguliavimas pažeidžia konstitucinį visų asmenų lygybės įstatymui principą, nes viena grupė pareigūnų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, traktuojama kitaip, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimtys skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas. Muitinės pareigūnams teisėti lūkesčiai gauti vienodas su kitų tarnybų pareigūnais socialines garantijas buvo įtvirtinti dar 1990 m. spalio 9 d. priimto Lietuvos Respublikos muitinės laikinojo įstatymo Nr. I-653 14 straipsnio 2 dalyje ir 1993 m. balandžio 29 d. priimto Lietuvos Respublikos muitinės įstatymo Nr. I-140 14 straipsnio 2 dalyje, kurioje nustatyta, kad: „muitinės pareigūnas, atlikdamas tarnybines pareigas, yra valdžios atstovas. Jam taikomos karinę tarnybą atliekančio asmens valstybinio draudimo sąlygos, jo neliečiamybė, garbė ir orumą gina įstatymai“.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2008 m. gruodžio 24 d. nutarime konstatavo, kad: „<...> įstatymų leidėjas, turėdamas plačią diskreciją, gali pasirinkti, nustatyti ar nenustatyti, kad muitinės sistemoje tam tikras pareigas ėjusiems pareigūnams būtų skiriama pareigūnų ir karių valstybinė pensija, kokiomis sąlygomis ši pensija skiriama, taip pat gali nustatyti, kad šios pensijos bus skiriamos ir anksčiau atitinkamoje tarnyboje dirbusiems, bet po įstatymo, kuriuo tam tikrai pareigūnų ir karių kategorijai nustatoma pareigūnų ir karių valstybinė pensija, įsigaliojimo nebedirbantiems asmenims.“

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu siūloma suteikti teisę gauti pareigūno valstybinę pensiją visiems muitinės pareigūnams kaip ir kitų tarnybų statutiniamis pareigūnams. Tokiu būdu bus panaikintos buvusių statutinių muitinės pareigūnų lyginant su kitų tarnybų buvusiais pareigūnais lygiateisiškumo principą pensijų gavimo atžvilgiu pažeidžiančios įstatymo nuostatos, padidės Lietuvos Respublikos piliečių pasitikėjimas valstybe ir teisine sistema. Įstatymo projektas paliestų iki 2018 m. gruodžio 1 d. tarnavusius ir išėjusius iš tarnybos muitinės pareigūnus arba perkeltus į karjeros valstybės tarnautojų pareigas muitinės pareigūnus įgyvendinant Lietuvos Respublikos tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statuto 2 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIII-1383. Teisę gauti pareigūnų valstybinę pensiją įgytų 1900 buvusių muitinės pareigūnų, iš jų 2022 m. – 828, 2023 m. – 95 ir 2024 m. – 61 muitinės pareigūnas. Kiti buvę statutiniai muitinės pareigūnai teisę į pareigūno valstybinę pensiją įgytų dar vėliau sulaukę 65 metų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:
Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jų plėtrai.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Naujų teisės aktų priimti, pakeisti galiojančius ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės aktams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Priimto įstatymo projekto įgyvendinimui papildomų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymo įgyvendinimui 2022 m. reikės 2 384 600 EUR, 2023 m. – 2 658 200 EUR, 2024 m. – 2 833 900 EUR papildomų valstybės biudžeto lėšų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Nėra gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„Pareigūnai ir kariai“, „Muitinės pareigūnai“, „Valstybinės pensijos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:
Nėra.

Teikia
Seimo nariai